EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 10.7.2020
COM(2020) 325 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

TŘETÍ ZPRÁVA V RÁMCI MECHANISMU PRO POZASTAVENÍ ZRUŠENÍ VÍZOVÉ POVINNOSTI

{SWD(2020) 132 final}

I. Úvod

Uvolnění vízového režimu nadále vyvolává klíčové reformy v oblasti migrace, bezpečnosti a spravedlnosti a usnadňuje osobní kontakty mezi lidmi tím, že osvobozuje státní příslušníky třetích zemí od vízové povinnosti při pobytu do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů. Bezvízový režim s sebou rovněž nese odpovědnost. Třetí země musí průběžně splňovat požadavky na uvolnění vízového režimu a v každém okamžiku zajišťovat podmínky pro řádně řízenou migraci a bezpečnost. To je v souladu s holistickým přístupem Evropské komise, který je zaměřen na všechny aspekty migrace a bezpečnosti.

Tato **třetí zpráva v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti** vyplývá z povinnosti Komise sledovat průběžné plnění požadavků na uvolnění vízového režimu třetími zeměmi, které získaly bezvízový vstup, a alespoň jednou ročně podávat zprávy Evropskému parlamentu a Radě[1]. Pokud jde o zeměpisný rozsah, zpráva i nadále zahrnuje země, které úspěšně uzavřely dialog o uvolnění vízového režimu. Statistické údaje obsažené ve zprávě zohledňují údaje Eurostatu za rok 2019 se zaměřením na změny v období 2018–2019. Pokud je to možné, vývoj politiky v analyzovaných zemích je popsán až do zveřejnění této zprávy v červenci 2020. Stejně jako v případě druhé zprávy v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti[2] ze dne 17. prosince 2018 (dále jen „druhá zpráva“) se tato zpráva zaměřuje na konkrétní oblasti[3], kde je třeba přijmout další opatření k zajištění udržitelnosti dosaženého pokroku. To zahrnuje nelegální migraci, podávání žádostí o azyl, zpětné přebírání osob, veřejný pořádek a bezpečnost (včetně organizované trestné činnosti, boje proti korupci, prosazování práva a boje proti praní peněz). Tato zpráva se proto nezabývá kritérii, jejichž provádění bylo stabilní.

Po zavedení omezení souvisejících s COVID-19 ze strany většiny členských států EU a partnerských zemí v polovině března se pohyb přes region západního Balkánu a Východního partnerství významně snížil. Většina omezujících opatření v partnerských zemích byla následně zrušena. Dne 11. června 2020 přijala Komise sdělení o posouzení uplatňování dočasného omezení cest do EU, které nejsou nezbytně nutné[4]. Pokud jde o země sousedící s EU, Komise vyjádřila ochotu úzce propojit region západního Balkánu[5] s prováděním společného evropského plánu rušení opatření proti šíření COVID-19. V návaznosti na to dne 30. června 2020 přijala Rada doporučení o postupném rušení cestovních omezení při příchozích cestách, které nejsou nezbytně nutné, včetně prvního seznamu 15 zemí (včetně Gruzie, Černé Hory a Srbska). Doporučení je prvním krokem ke zrušení omezení a řídí se postupným přístupem navrženým Komisí.

---

1 V souladu s čl. 8 odst. 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 39).

2 COM (2018) 496 final.

3 Komise i nadále sleduje širší kontext situace v oblasti vnitřních věcí a spravedlnosti, který je rovněž podstatný pro plnění závazků a kritérií v oblasti uvolnění vízového režimu, v rámci balíčku rozšíření EU pro země západního Balkánu s bezvízovým stykem a pro země Východního partnerství v rámci plnění příslušných dohod o přidružení.

4 COM(2020) 399 final.

5 Sdělení Komise o podpoře západního Balkánu v boji s pandemií COVID-19 a při obnově po ní (COM (2020) 315 final).

Tuto zprávu doprovází **pracovní dokument útvarů Komise**, který poskytuje podrobnější základní informace o vývoji.

II. Hodnocení konkrétních oblastí podle kritérií pro uvolnění vízového režimu

II.1 Západní Balkán

Albánie

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu albánským státním příslušníkům do rozšířeného schengenského prostoru snížil o 9 % (z 21 515 na 19 670), zatímco počet albánských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 6 % (z 32 355 na 34 410). Nelegální migrace albánských státních příslušníků je i nadále nejvyšší ze všech zemí západního Balkánu analyzovaných v této zprávě. Počet odhalených albánských státních příslušníků používajících padělané doklady, včetně cestovních pasů EU, se mezi roky 2018 a 2019 zvýšil o 64 %.

Počet žádostí o azyl podaných albánskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru se i nadále snižoval již čtvrtým rokem v řadě, přičemž v roce 2019 bylo podáno 18 555 žádostí v porovnání s 19 615 žádostmi podanými v roce 2018. To představuje snížení o 5 %. Navzdory klesajícímu trendu byla Albánie v roce 2019 mezi zeměmi západního Balkánu s bezvízovým stykem na prvním místě, pokud jde o počet žádostí o azyl. Míra uznaných žádostí o azyl[6] klesla v roce 2019 na 5,6 % (oproti 7,6 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 2 895 žádostí o azyl, což je o 44 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 50 % (oproti 66 %[7] v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 15 370 albánských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí, může být tento pokles způsoben zpracováním mimořádně velkého množství rozhodnutí, nahromaděním nevyřízených případů v předešlých letech a případně druhotným pohybem.

Nedůvodné žádosti o azyl podané albánskými státními příslušníky v členských státech EU a zemích přidružených k Schengenu zůstávají problémem, který vyžaduje nepřetržité a významné úsilí ze strany albánských orgánů. V tomto smyslu pokračuje Albánie v provádění opatření zaměřených na nedůvodné žádosti o azyl podané albánskými státními příslušníky. Albánské orgány posílily úsilí o zvýšení informovanosti obyvatelstva o právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu, jakož i o sankcích za porušení těchto povinností. Pokračovaly v organizování informačních projektů a kampaní a pravidelně uveřejňovaly příslušné informace na internetových stránkách vlády a v sociálních médiích.

---

[6] Pro účely této zprávy se míra uznaných žádostí o azyl vypočítá jako podíl všech kladných rozhodnutí v prvním stupni (postavení uprchlíka, doplňková ochrana, humanitární ochrana podle vnitrostátního práva) v celkovém počtu rozhodnutí v prvním stupni.

[7] Míra navracení v daném roce se počítá jako poměr počtu albánských občanů, kteří byli do Albánie v daném roce navráceni z rozšířeného schengenského prostoru, a počtu albánských občanů, kteří v témže roce obdrželi příkaz k navrácení.

Albánské orgány rovněž posílily operativní spolupráci s členskými státy EU, které byly nejvíce postiženy nelegální migrací a nedůvodnými žádostmi o azyl, a posílily kontroly albánských státních příslušníků cestujících do zahraničí, včetně nezletilých, prostřednictvím důkladnějších výstupních pohovorů. V prosinci 2019 přijala Albánie dodatečná opatření k předcházení obchodování s lidmi.

Albánie je první ze zemí západního Balkánu, která s EU podepsala dohodu o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex)[8] a uvedla ji do praxe. Po vstupu dohody v platnost dne 1. května 2019 následovalo dne 21. května 2019 nasazení společných jednotek agentury Frontex na albánskou hranici s Řeckem. To znamenalo novou fázi pro hraniční spolupráci mezi EU a zeměmi západního Balkánu. Navzdory omezením souvisejícím s výskytem COVID-19 přináší operace i nadále dobré výsledky. Do června 2020 se této společné operace zúčastnilo dvacet členských států EU a bylo zadrženo více než 12 000 nelegálních migrantů.

V důsledku pandemie COVID-19 uzavřela Albánie dne 16. března 2020 své hranice a následně dne 24. března vyhlásila nouzový stav. Dne 23. června byl nouzový stav zrušen. Od 22. března byly zrušeny všechny komerční lety. Dne 1. června otevřela Albánie všechny pozemní hranice se svými sousedy. Během tohoto období repatriovaly albánské orgány ze zahraničí (a především z EU) prostřednictvím charterových repatriačních letů přibližně 2 500 občanů. Některé komerční lety (Vídeň, Bělehrad a Atény) byly obnoveny dne 15. června.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Albánsky hovořící organizované zločinecké skupiny obvykle páchají trestnou činnost ve více oblastech a jsou zvláště aktivní v nejrůznějších sférách trestné činnosti v EU, ačkoli je nelze spojovat pouze s Albánií nebo albánskými státními příslušníky. Podle Europolu patří konkrétně albánští státní příslušníci k nejčastěji uváděným podezřelým ze spáchání závažných trestných činů ze zemí mimo EU. Jsou jedni z nejčastějších uživatelů padělaných dokladů pro pohyb v rámci schengenského prostoru.

Albánie nadále upevňovala své výsledky a účinnost svého úsilí v oblasti prosazování práva v boji proti organizované trestné činnosti. Větší počet rozsáhlých policejních operací vedl k významnému zatýkání a důležitým obviněním a trestnímu stíhání, a to i kvůli užší policejní spolupráci s členskými státy EU. Albánské orgány soustavně prokazují pevné odhodlání bojovat proti výrobě konopí a obchodu s ním. Albánie je jedinou zemí v tomto regionu, která umožňuje zavedení intruzivního mechanismu sledování ze strany třetí země (letecké průzkumy italské policie Guardia di Finanza pro odhalení a sledování pěstování konopí v Albánii, které jsou spolufinancovány EU). Existuje však značný rozdíl mezi počtem nově postoupených případů a pravomocných odsouzení.

V únoru 2019 přijala Albánie novou národní strategii pro ruční palné a lehké zbraně na období 2019–2024. Kontaktní místo pro palné zbraně bylo zřízeno v dubnu 2019, je však třeba je plně začlenit do policejní struktury, aby mohlo být zcela funkční.

V letech 2018 a 2019 přijala Albánie řadu legislativních opatření ke zlepšení právního rámce v oblasti korupce. Celkově pozitivní trend, pokud jde o výsledky vyšetřování, stíhání a

[8] Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (EBCGA), běžně označovaná jako Frontex.

odsouzení v boji proti korupci, pokračoval, ačkoli pravomocná odsouzení vysoce postavených úředníků zůstávají vzácná.

V lednu 2020 přijala albánská vláda legislativní balíček, který zavádí preventivní opatření pro posílení boje proti korupci, organizované trestné činnosti a terorismu a zaměřuje se zejména na zadržování a konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti. Tento zákon stanoví soubor nových vyšetřovacích nástrojů, které mají k dispozici zvláštní státní zastupitelství v rámci nově zřízeného Zvláštního útvaru pro boj proti korupci a organizované trestné činnosti.

Albánie provádí důkladnou a komplexní reformu soudnictví, jejímž cílem je posílit celkové úsilí v boji proti korupci a organizované trestné činnosti. Tato reforma rovněž zahrnuje dočasné opětovné hodnocení všech soudců a státních zástupců (proces prověřování), které se neustále zlepšuje a přináší hmatatelné výsledky. Prověřování pokračovalo navzdory dopadu pandemie COVID-19. Ačkoli slyšení byla dočasně pozastavena v důsledku omezení volného pohybu osob, vyšetřování prověřovacích spisů prostřednictvím výměn na dálku pokračovalo. Slyšení související s prověřováním byla obnovena dne 3. června 2020. Celkově 64 % z dosud zpracovaných prověřovacích spisů vedlo k propuštění posuzovaných osob nebo jejich dobrovolné rezignaci. Proces prověřování a jeho výsledky jsou i nadále klíčové pro obnovení důvěry veřejnosti v soudnictví a donucovací orgány státu.

V červnu 2019 byl do Albánie vyslán styčný důstojník Europolu a v červenci Europol oficiálně otevřel svou styčnou kancelář v Tiraně, první na západním Balkáně. To dále posílilo spolupráci mezi členskými státy EU a albánskou policií v boji proti organizované trestné činnosti a pomohlo sladit úsilí o společné řešení přeshraničních hrozeb a boj proti zločineckým sítím.

V březnu 2019 bylo podepsáno pracovní ujednání mezi Albánií a Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost, první na západním Balkáně. Umožňuje poskytovat albánským orgánům klíčové odborné znalosti a podporuje další sbližování albánského práva a politik v otázkách souvisejících s drogami s právem a politikami EU.

Kromě toho dne 1. listopadu 2019 vstoupila v platnost dohoda o spolupráci mezi Agenturou Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) a Albánií. Dohoda dále usnadní justiční spolupráci mezi EU a albánskými odborníky a posílí boj proti nadnárodní organizované trestné činnosti.

Albánie byla jednou z prvních zemí západního Balkánu, která dne 9. října 2019 podepsala s Komisí dvoustranné prováděcí ujednání týkající se boje proti terorismu, a to v návaznosti na společný akční plán EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu[9]. Albánie předložila svou první zprávu o provádění ujednání v červnu 2020.

Počet odsouzení za trestný čin praní peněz zůstává nízký a stále ještě neexistuje systematické souběžné vyšetřování financování terorismu. Po přijetí balíčku „Moneyval“ albánským parlamentem v červnu 2019 výbor Moneyval ve svém hodnocení uvedl, že Albánie celkově dosáhla pokroku při provádění jeho doporučení z roku 2018, avšak některé nedostatky přetrvávají[10]. Dne 21. února 2020 zařadil Finanční akční výbor (FATF) Albánii mezi

[9] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

[10] https://rm.coe.int/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing-measures-albania/16809988c0

jurisdikce se strategickými nedostatky v oblasti boje proti praní peněz a boje proti financování terorismu a navrhl akční plán zaměřený na nejzávažnější nedostatky. Tento plán obsahuje opatření, která mají být provedena do října 2021, aby mohla být Albánie odstraněna z „šedé listiny“ výboru FATF. Albánie učinila politický závazek na vysoké úrovni, pokud jde o provádění akčního plánu výboru FATF. Provádění začalo navzdory krizi COVID-19, zejména provedením analýzy rizik týkající se bankovních produktů a služeb a zneužívání právních subjektů. Očekává se, že albánský parlament přezkoumá návrh zákona o občanství, který by v případě přijetí mohl stanovit právní základ, jenž by mohl být použit k vytvoření režimu občanství pro investory. V říjnu 2019 zaslala Komise albánským orgánům v této souvislosti dopis s žádostí o vysvětlení a upozornila albánské orgány na související rizika a možné důsledky zavedení takového režimu. Komise pozorně sleduje tuto otázku a rizika vyplývající z možného zavedení systému občanství pro investory, zejména pokud jde o bezpečnost, praní peněz, daňové úniky, financování terorismu, korupci nebo pronikání organizované trestné činnosti.

Dne 2. června 2019 Nizozemsko v rámci nařízení (EU) 2018/1806[11] oznámilo Komisi, že čelí okolnostem, které by mohly vést ke spuštění mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti pro Albánii. Obavy vyjádřené v oznámení souvisely především s veřejným pořádkem a bezpečností, ale také s nelegální migrací a nedůvodnými žádostmi o azyl podanými státními příslušníky Albánie. Po důkladném přezkoumání obsahu oznámení a na základě dostupných informací a příslušných údajů Komise usoudila, že okolnosti pro spuštění mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti pro Albánii nebyly splněny.

Na základě výše uvedené analýzy přijala Albánie opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. Značného pokroku bylo dosaženo při provádění opatření zaměřených na boj proti nelegální migraci, včetně posílených hraničních kontrol. I přes snížení míry navracení pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob, jakož i spolupráce s EU a členskými státy v oblasti migrace a bezpečnosti. Zároveň je třeba vyvinout další úsilí s cílem zajistit zlepšení a udržitelnost výsledků, zejména pokud jde o nedůvodné žádosti o azyl a boj proti organizované trestné činnosti.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- posílit opatření k řešení nelegální migrace a nedůvodných žádostí o azyl ze strany albánských státních příslušníků, mimo jiné určením a řešením základních důvodů a organizováním dalších informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- udržovat a posilovat proaktivní operativní spolupráci s agenturami EU a členskými státy EU, jež čelí migračnímu tlaku přicházejícímu z Albánie, jakož i ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti, které představuje zapojení albánských státních příslušníků do organizovaných zločineckých skupin,
- zlepšit účinnost stíhání a úsilí o prosazování práva s cílem bojovat proti korupci na vysoké úrovni a organizované trestné činnosti,

[11] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 39).

- zlepšit výsledky případů týkajících se financování boje proti praní peněz / terorismu a plně využít podpory poskytované Komisí na posílení kapacit pro boj proti praní peněz a financování terorismu.

Bosna a Hercegovina

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu státním příslušníkům Bosny a Hercegoviny do rozšířeného schengenského prostoru snížil o 20 % (z 5 320 na 4 270 v roce 2019), zatímco počet státních příslušníků Bosny a Hercegoviny, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 10 % (z 3 915 na 4 290).

Počet žádostí o azyl podaných státními příslušníky Bosny a Hercegoviny se snížil o 17 %, přičemž v roce 2019 bylo podáno 1 895 žádostí (v porovnání s 2 280 žádostmi podanými v roce 2018). Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 7,2 % (oproti 10,6 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 390 žádostí o azyl, což je o 26 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 40 % (oproti 54 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 1 495 státních příslušníků z Bosny a Hercegoviny. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí, může být tento pokles způsoben zpracováním velkého množství rozhodnutí, nahromaděním nevyřízených případů v letech následujících po sobě a případně druhotným pohybem.

Tato země vyvinula značné úsilí při ochraně hranic a zvyšování povědomí veřejnosti prostřednictvím cílených informačních kampaní zaměřených na negativní dopady zneužití bezvízového režimu, což dokládá klesající počet neodůvodněných žadatelů o azyl z Bosny a Hercegoviny v rozšířeném schengenském prostoru.

Dohoda o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) s EU byla parafována v lednu 2019, ale dosud nebyla ratifikována. Po vstupu nového nařízení o Evropské pohraniční a pobřežní stráži v platnost spolupracuje Komise s Bosnou a Hercegovinou, pokud jde o ratifikaci dohody o postavení jednotek a její vstup v platnost.

Bosna a Hercegovina i nadále řešila problémy s nelegální migrací, včetně přílivu státních příslušníků třetích zemí přes své území do rozšířeného schengenského prostoru. Po zvýšeném přílivu uprchlíků a migrantů v roce 2018 a v roce 2019 orgány přesunuly dostupné příslušníky pohraniční stráže. Avšak správa hranic a řízení migrace, a to i pokud jde o přijímací kapacity a koordinaci mezi institucemi napříč různými úrovněmi správy, vyžadují zlepšení. Koordinační subjekt v rámci ministerstva bezpečnosti, odpovědný za sledování migračních trendů a jednající jako operační velitelství v případě krizí, nefunguje účinně, zejména pokud jde o přidělování vhodných prostor pro přijímací střediska a přemístění žadatelů o azyl a migrantů do dostupného ubytování. Kvůli velmi omezeným lidským zdrojům a provozní kapacitě přetrvávají závažné překážky pro účinný přístup k azylovému řízení.

V důsledku krize COVID-19 vyhlásila Bosna a Hercegovina dne 18. března stav přírodních nebo jiných katastrof a omezila vnitrostátní a mezinárodní pohyb osob. *Republika Srpska* vyhlásila nouzový stav od 28. března do 20. května. Od 30. března byly zrušeny všechny komerční lety, a to až do 1. června, kdy byly lety obnoveny.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Země má zavedeno několik strategií, zejména v oblasti organizované trestné činnosti, obchodování s lidmi a integrované správy hranic. Právní rámec však musí být v celé zemi harmonizován a je třeba jej dále sladit s *acquis* EU. Existují systémové nedostatky v operativní spolupráci donucovacích orgánů v důsledku nedostatečné harmonizace trestněprávních předpisů v zemi, které jsou prohlubovány nedostatečnou institucionální koordinací a velmi omezenou výměnou zpravodajských informací. Zločinecké organizace působící v zemi využívají právních a správních mezer. Finanční vyšetřování a zadržování majetku jsou z velké části neúčinná.

Chybí přísný a důvěryhodný systém kontrol majetkových přiznání osob zastávajících funkci soudce. Je třeba posílit boj proti praní peněz. Pravomocná odsouzení v případech korupce na vysoké úrovni jsou velmi vzácná a sankce nejsou dostatečně odrazující. Nedávno byly odhaleny případy korupce ve sportu. Proaktivní přístup má i nadále zásadní význam pro boj proti pronikání trestné činnosti do politického, právního a hospodářského systému.

Přestože byla v květnu 2017 podepsána dohoda o operativní spolupráci s Europolem, Bosna a Hercegovina dosud nejmenovala národní kontaktní místo stanovené v uvedené dohodě a nezbytné k tomu, aby země mohla vyslat svého styčného důstojníka do Europolu a styčný důstojník Europolu mohl být vyslán do Bosny a Hercegoviny.

Dne 19. listopadu 2019 podepsala Bosna a Hercegovina s Komisí dvoustranné prováděcí ujednání o boji proti terorismu v návaznosti na společný akční plán EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu.

Na základě výše uvedené analýzy přijala Bosna a Hercegovina opatření uvedená ve druhé zprávě; jsou i nadále plněna kritéria pro uvolnění vízového režimu a bylo dosaženo pokroku v boji proti zneužívání bezvízového režimu. I přes snížení míry navracení osob pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání. Očekává se však další zlepšení, zejména pokud jde o problematiku nelegální migrace a potřebu zajistit vhodné podmínky pro přijímání migrantů a uprchlíků, ochranu hranic a proaktivní prevenci a boj proti organizované trestné činnosti.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- zlepšit schopnost reakce na krize a přiměřené plánování pro případ nouzových situací, aby se zajistilo řízení migračních toků zohledňující potřebu ochrany, jakož i fungování azylového systému. Je třeba výrazně posílit plnou odpovědnost za řízení migrace a mechanismů operativní spolupráce na všech úrovních,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- posílit ochranu hranic, zejména ostrahu hranic, včetně identifikačních a registračních opatření, při plném dodržování základních práv, a zajistit účinnou operativní spolupráci s členskými státy EU a agenturou Frontex,
- pokračovat v úsilí uzavřít s EU dohodu o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) a bez dalšího odkladu jmenovat národní kontaktní místo pro Europol,
- posílit prevenci a boj proti korupci a organizované trestné činnosti, včetně praní peněz a terorismu, a to zejména přijetím a prováděním právních předpisů týkajících se střetu zájmů a ochrany oznamovatelů, zajistit účinné fungování a koordinaci protikorupčních orgánů a

prokázat pokrok při dosahování výsledků proaktivního vyšetřování, potvrzených obvinění, stíhání a odsouzení, a to in vysoké úrovni,

- zvýšit úsilí o posílení rámce pro vymáhání majetku přijetím a prováděním komplexnějšího právního rámce pro konfiskaci výnosů z trestné činnosti a zlepšení schopnosti příslušných orgánů stanovit účinné a odrazující sankce.

Černá Hora

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Počet případů odepření vstupu do rozšířeného schengenského prostoru a počet státních příslušníků Černé Hory, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, zůstal v roce 2019 nízký. Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu snížil o 9 % (z 515 na 470), zatímco počet státních příslušníků Černé Hory, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 10 % (z 805 na 885). V roce 2019 nebylo zaznamenáno žádné odhalení nelegálního přechodu hranic.

Počet žádostí o azyl podaných státními příslušníky Černé Hory v rozšířeném schengenském prostoru se nadále snižoval, přičemž v roce 2019 bylo podáno 410 žádostí v porovnání s 640 žádostmi podanými v roce 2018. Ve skutečnosti se jednalo o nejnižší počet zaznamenaný v posledních deseti letech. Míra uznaných žádostí o azyl vzrostla v roce 2019 na 4,9 % (oproti 4,1 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 110 žádostí o azyl, což je o 8 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 60 % (oproti 73 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 355 černohorských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí, může být tento pokles způsoben zpracováním mimořádně velkého množství rozhodnutí, nahromaděním nevyřízených případů v předešlých letech a případně druhotným pohybem.

Vzhledem k výše uvedeným trendům nedošlo v roce 2019 k žádné celostátní komunikační kampani, která by vysvětlovala práva a povinnosti spojené s bezvízovým stykem. Ministerstvo zahraničních věcí Černé Hory však vyvinulo elektronickou konzulární aplikaci poskytující nezbytné informace pro občany Černé Hory, kteří cestují do zahraničí, a reaguje na otázky a dotazy občanů týkající se schengenských pravidel.

V posledních letech byly konsolidovány a aktualizovány významné právní předpisy a iniciativy v oblasti migrace a azylu. Dne 7. října 2019 podepsala Černá Hora s EU dohodu o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex), která vstoupila v platnost dne 1. července 2020 a která stanoví provádění společných operací. Jedná se o druhou zemi západního Balkánu, kde taková dohoda vstoupila v platnost.

V důsledku krize COVID-19 uzavřela Černá Hora dne 15. března 2020 své hranice, ale nevyhlásila nouzový stav. Od 6. března až do 9. června byly zrušeny všechny komerční lety. Během tohoto období černohorské orgány repatriovaly přibližně 17 000 občanů ze zahraničí (a zejména z EU) prostřednictvím činností prováděných příslušnými orgány, včetně charterových letů. Epidemie COVID-19 byla v Černé Hoře oficiálně vyhlášena dne 2. června. Hranice byly v důsledku toho otevřené pro země s méně než 25 aktivními případy COVID-19 na 100 000 obyvatel.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Obchod s drogami je hlavní trestnou činností černohorských organizovaných zločineckých skupin a vyvolává další bezpečnostní výzvy. Černohorské organizované zločinecké skupiny, které jsou aktivní v obchodu s drogami, působí převážně mimo tuto zemi. Černá Hora je rovněž vnímána jako platforma pro pašování cigaret.

Černá Hora posílila svou mezinárodní spolupráci v boji proti organizované trestné činnosti, která vedla k úspěšným operacím proti černohorským zločineckým skupinám, a to jak v zemi, tak v zahraničí. V roce 2019 bylo zadrženo velké množství drog a byli zatčeni přední členové zločineckých skupin. Pokud jde o pašování cigaret, zlepšila se spolupráce s celními orgány členských států EU a s Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a proběhla tři rozsáhlá vyšetřování pašování tabáku. V roce 2019 však nedošlo k žádnému odsouzení. I přes rostoucí úsilí v této oblasti je počet případů stále nedostatečný, s ohledem na odhadovaný rozsah pašování tabáku z Černé Hory, do Černé Hory a přes její území. Byla zaznamenána dobrá spolupráce s Europolem a Interpolem a prostřednictvím jejich kanálů dochází k výměně stále většího množství informací.

V rámci politického cyklu EU / platformy EMPACT (evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti) v roce 2020 se Černá Hora výrazně angažuje v prioritě „nedovolené obchodování s palnými zbraněmi“, kterou řídí Španělsko, a to zejména společným vedením jedné z operativních akcí. Černá Hora je jedním z prvních partnerů ze západního Balkánu, který se podílí na vedení operativní akce v rámci priority platformy EMPACT. Černá Hora se rovněž účastní několika operativních akcí v rámci jiných priorit platformy EMPACT v oblasti boje proti obchodování s drogami, pohlavního vykořisťování dětí, napomáhání k nedovolenému přistěhovalectví a organizované majetkové trestné činnosti.

Problémem je korupce. Zatímco finanční vyšetřování jsou nyní zahajována v ranějších fázích trestního vyšetřování než dříve, nejsou dosud zahajována systematicky ve všech případech korupce. Stále existují obavy, pokud jde o nízký počet odsouzení a o široce rozšířené využívání polehčující okolnosti přiznání viny, což vede k ukládání mírnějších trestů.

Začátkem roku 2019 byla v rámci oddělení policie odpovědného za mezinárodní policejní spolupráci zřízena kancelář pro vymáhání majetku. I přes určitý pokrok je třeba zlepšit výsledky v oblasti zajišťování a konfiskace majetku.

Nadále byla prováděna strategie pro kontrolu a omezení ručních palných a lehkých zbraní a střeliva pro období 2019–2024 a akční plán proti nedovolenému obchodování s palnými zbraněmi mezi EU a regionem jihovýchodní Evropy (2015–2019). Bylo zřízeno a je v provozu operativní kontaktní místo pro palné zbraně.

Druhý rok po sobě Černá Hora v prosinci 2019 pozměnila své právní předpisy v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu s cílem zohlednit změny v institucionálním uspořádání finanční zpravodajské jednotky. Cílem změn bylo zajistit soulad s doporučeními FATF, zejména zajištěním nezávislosti a operativní samostatnosti finanční zpravodajské jednotky, přestože tato jednotka je nyní administrativně útvarem policie. V květnu 2020 výbor Moneyval formálně vyňal Černou Horu z procesu kontroly přijatých opatření s ohledem na to, že země podnikla dostatečné kroky k nápravě nedostatků zjištěných v roce 2015. Zákon o mezinárodních omezujících opatřeních musí být ještě pozměněn tak, aby byl v souladu s *acquis* EU. Byly dále rozvíjeny počáteční výsledky v oblasti praní peněz, které odrážejí

silnější zaměření a zvyšování kapacit donucovacích orgánů v této oblasti. Počet pravomocných odsouzení a konfiskací majetku v případech praní peněz však zůstává nízký. Je třeba se zabývat systémovými nedostatky v systému trestního soudnictví, včetně způsobu, jakým soudy řeší trestné činy praní peněz.

Dne 19. listopadu 2019 podepsaly černohorské orgány s Komisí dvoustranné prováděcí ujednání v návaznosti na společný akční plán EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu.

Režim občanství pro investory je v Černé Hoře zaveden od 1. ledna 2019. Do dnešního dne bylo obdrženo 24 žádostí, a ačkoli bylo vydáno pět kladných pravomocných rozhodnutí, žádné pasy dosud vydány nebyly. Komise pozorně sleduje migrační a bezpečnostní rizika, která by tento režim mohl představovat, zejména pokud jde o praní peněz, daňové úniky, financování terorismu, korupci nebo pronikání organizované trestné činnosti, a tuto otázku neustále vznáší ve styku s černohorskými orgány. Měly by být prováděny odpovídající hloubkové prověrky a bezpečnostní kontroly.

Na základě výše uvedené analýzy přijala Černá Hora opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. Značného pokroku bylo dosaženo při provádění opatření zaměřených na řešení výzev v oblasti migrace. I přes snížení míry navracení pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob, jakož i spolupráce s EU a členskými státy v oblasti migrace a bezpečnosti. Zároveň je třeba vyvinout další úsilí s cílem zajistit zlepšení a udržitelnost výsledků v boji proti organizované trestné činnosti a korupci.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- organizovat informační kampaně o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- předcházet organizované trestné činnosti a korupci na vysoké úrovni a bojovat proti nim, a to i prostřednictvím konfiskace výnosů z trestné činnosti a zmrazení majetku, a přijímat opatření, která omezí využívání polehčujících okolností přiznání viny na výjimečné případy,
- posílit kapacitu policie, státního zastupitelství a soudů pro vyšetřování, stíhání a rozhodování v případech praní peněz v souladu s osvědčenými postupy EU.

Republika Severní Makedonie

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu do rozšířeného schengenského prostoru pro státní příslušníky Severní Makedonie snížil o 12 % (z 3 185 na 2 815), zatímco počet státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 16 % (z 6 010 na 7 000). Počet žádostí o azyl podaných státními příslušníky Severní Makedonie v rozšířeném schengenském prostoru se v roce 2019 snížil o 16 %, přičemž v tomto roce bylo podáno 4 035 žádostí v porovnání s 4 785 žádostmi podanými v roce 2018. Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 1,4 % (oproti 2,3 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 650 žádostí o azyl, což je o 59 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 78 % (oproti 99 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 3 005 státních příslušníků Severní Makedonie. Jelikož členské státy EU informují o

dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí, může být tento pokles způsoben zpracováním mimořádně velkého množství rozhodnutí, nahromaděním nevyřízených případů v letech následujících po sobě a případně druhotným pohybem.

Severní Makedonie i nadále řešila problémy s nelegální migrací. Legislativní rámec pro správu vnějších hranic je do značné míry v souladu s normami EU a ochrana hranic byla prováděna při dodržování lidských práv. Dohoda o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) s EU byla parafována v červenci 2018, ale nebyla dosud podepsána. Orgány s agenturou Frontex ve velké míře spolupracují, a to i jako pozorovatelé při společných operacích. Národní koordinační centrum pro integrovanou správu hranic by mělo posílit svou institucionální a operativní kapacitu, včetně kapacity v oblasti informačních technologií a technických znalostí. Pohraniční stráž a celní a jiné orgány stále nemají vzájemný přístup do databází a neexistuje žádná formalizovaná a bezpečná dohoda o výměně informací s příslušnými bezpečnostními službami.

Severní Makedonie uskutečnila řadu informačních kampaní o právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu s cílem poskytnout svým občanům náležité informace a zabránit zneužívání.

V prosinci 2012 zavedla Severní Makedonie změnu zákona, která by mohla umožnit získání občanství v případech zvláštního hospodářského zájmu. Komise bude pozorně sledovat tuto oblast, přičemž zohlední možná rizika související s plnohodnotnými režimy občanství pro investory, zejména pokud jde o bezpečnost, praní peněz, daňové úniky, financování terorismu, korupci nebo pronikání organizované trestné činnosti.

V důsledku krize COVID-19 uzavřela Severní Makedonie dne 16. března své hranice a poté dne 18. března zavedla na několik po sobě jdoucích časově omezených období nouzový stav. Dne 22. června byl nouzový stav zrušen. Od 18. března byly až do odvolání zrušeny všechny komerční lety. Během tohoto období repatriovaly orgány Severní Makedonie ze zahraničí (a především z EU) prostřednictvím charterových repatriačních letů 3 032 občanů. Dne 26. června otevřela Severní Makedonie své pozemní hranice.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Legislativní rámec v oblasti boje proti organizované trestné činnosti je v zásadě v souladu s evropskými normami. Určitého pokroku bylo dosaženo dalším zlepšováním výsledků v oblasti organizované trestné činnosti, posílením spolupráce v oblasti prosazování práva a podstatným zlepšením operativní kapacity pro boj proti obchodování s lidmi. Od 1. ledna 2020 bylo zahájeno šest vyšetřování proti dvaceti osobám; pět případů se týká nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a prekursory a jeden případ se týká obchodování s lidmi (včetně mladistvých) a převaděčství migrantů. Severní Makedonie nadále pracovala na předcházení všem formám organizované trestné činnosti a korupce a na boji proti nim. Dalšího pokroku bylo dosaženo na provozní úrovni zlepšením účinnosti Národního koordinačního centra pro boj proti organizované trestné činnosti a účastí na společných operacích s členskými státy EU a se sousedními zeměmi. Trestní zákoník je obecně v souladu s evropskými standardy a kriminalizuje obchodování s lidmi, dětskou pornografii na internetu, počítačovou trestnou činnost a obchodování s drogami.

Počet trestních vyšetřování zahájených státním zastupitelstvím ve vztahu k organizovaným zločineckým skupinám se zvýšil. Většina vyšetřování a soudních řízení se týká obchodu s drogami a převaděčství migrantů. I přes určitý pokrok by donucovací orgány a orgány činné v

trestním řízení měly dále budovat operativní kapacitu, včetně systematického provádění finančních šetření. Stále existuje potřeba dále zlepšovat koordinaci a systematickou výměnu údajů. Nástroje této země pro zmrazování, správu a konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti stále nejsou dostatečně účinné. Je zapotřebí integrovanější operativní přístup, který by účinně zajistil vymáhání majetku.

Dne 9. října 2019 podepsala Severní Makedonie s Komisí dvoustranné prováděcí ujednání o boji proti terorismu v návaznosti na společný akční plán EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu[12].

Na základě výše uvedené analýzy přijala Severní Makedonie opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. Značného pokroku bylo dosaženo, zejména pokud jde o informační kampaně o právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu a v oblasti prevence a prosazování práva s cílem bojovat proti závažné a organizované trestné činnosti. I přes snížení míry navracení osob pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání. Očekává se však další zlepšení v provádění.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- posílit hraniční kontroly při plném dodržování základních práv,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- nadále zlepšovat účinnost úsilí o prosazování práva s cílem bojovat proti organizovaným zločineckým sítím, které se zabývají zvláště obchodováním s drogami,
- nadále poskytovat důvěryhodné výsledky vyšetřování, stíhání a odsouzení,
- dále posílit boj proti korupci,
- zintenzivnit vyšetřování a stíhání organizovaných zločineckých skupin, včetně těch, které jsou zapojeny do převaděčství migrantů, praní peněz a hospodářských trestných činů.

Srbsko

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu srbským státním příslušníkům do rozšířeného schengenského prostoru snížil o 8 % (z 9 035 na 8 300), zatímco počet srbských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 4 % (z 13 090 na 13 635). Počet žádostí o azyl podaných srbskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru se snížil o 5 %, přičemž v roce 2019 bylo podáno 6 075 žádostí v porovnání s 6 425 žádostmi podanými v roce 2018. Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 4,8 % (oproti 7,0 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 1 015 žádostí o azyl, což je o 53 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení se v roce 2019 snížila na 60 % (oproti 77 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 5 250 srbských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují

[12] https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/news/docs/20181005_joint-action-plan-counter-terrorism-western-balkans.pdf

o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a státních příslušníků třetích zemí, mohou být tyto výkyvy způsobeny zpracováním mimořádně velkého množství rozhodnutí, nahromaděním nevyřízených případů v letech následujících po sobě a případně druhotným pohybem.

Dne 19. listopadu 2019 byla s EU podepsána dohoda o postavení Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex). Vzhledem k tomu, že EU svůj proces ratifikace dokončila, dohoda vstoupí v platnost, jakmile ji ratifikuje Srbsko. Jakmile dohoda vstoupí v platnost, měla by být uvedena do praxe co nejdříve, a to i prostřednictvím vyslání společných jednotek agentury Frontex.

Pokud jde o vízovou politiku, bezvízový status, který Srbsko poskytlo jiným zemím[13], jež jsou na seznamu zemí s vízovou povinností vůči EU, zůstává vzhledem k možným migračním a bezpečnostním rizikům zdrojem obav a je pečlivě sledován.

Neustále se organizují informační kampaně zaměřené na zvyšování povědomí o právech a povinnostech v rámci bezvízového režimu pro srbské státní příslušníky.

V důsledku krize COVID-19 uzavřelo Srbsko dne 15. března své hranice a následně ve stejný den vyhlásilo nouzový stav. Nouzový stav byl zrušen dne 6. května. Od 19. března až do 21. května byly zrušeny všechny komerční lety. Do 22. května repatriovaly srbské orgány ze zahraničí (a především z EU) prostřednictvím charterových repatriačních letů 5 637 občanů.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Pokud jde o obchodování s kokainem a jeho distribuci v EU, hrají i nadále významnou úlohu organizované zločinecké skupiny, zejména ty srbské. Zbývající zásoby zbraní v Srbsku představují riziko nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi.

Očekává se, že pracovní dohoda mezi Srbským úřadem pro boj proti drogám a Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost bude podepsána v dohledné budoucnosti. Srbsko se aktivně účastní politického cyklu EU pro boj proti závažné mezinárodní a organizované trestné činnosti (2018–2021 / evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti, EMPACT). V roce 2020 se Srbsko účastní patnácti operativních akcí v rámci platformy EMPACT (z celkového počtu 249). U Europolu je vyslaný srbský policejní styčný důstojník od března 2017. Na vyslání styčného důstojníka Europolu do Srbska se stále čeká navzdory skutečnosti, že dohoda o tomto vyslání byla ratifikována v listopadu 2019.

Pokud jde o konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti, Srbsko rozhodlo, že funkci úřadu pro vyhledávání majetku z trestné činnosti bude plnit finanční vyšetřovací jednotka při ministerstvu vnitra, která však dosud není plně funkční. Srbsko provádí zákon o organizaci a pravomoci státních orgánů v boji proti organizované trestné činnosti, terorismu a korupci. Donucovací a soudní orgány však teprve musí prokázat přesvědčivé výsledky vyšetřování, stíhání a odsouzení v případech závažné a organizované trestné činnosti. Zavedení zvláštních oddělení pro boj proti korupci na vyšších státních zastupitelstvích před dvěma lety začíná

[13] *Acquis* EU stanoví, že státní příslušníci Arménie, Ázerbájdžánu, Bahrajnu, Běloruska, Bolívie, Burundi, Číny, Kuby, Guiney-Bissau, Indie, Indonésie, Jamajky, Kazachstánu, Kuvajtu, Kyrgyzstánu, Mongolska, Ománu, Kataru, Surinamu, Turecka, Tuniska a Ruska mají při vstupu do EU vízovou povinnost, zatímco Srbsko nabízí těmto státním příslušníkům na své území bezvízový přístup.

přinášet výsledky a v návaznosti na stíhání ze strany těchto zvláštních oddělení roste počet odsouzení v prvním stupni.

Srbsko přizpůsobilo organizační strukturu policie potřebám modelu policejní práce založené na zpravodajských informacích. V červnu 2019 přijalo Srbsko strategii pro kontrolu ručních palných a lehkých zbraní pro období 2019–2024 a doprovodný akční plán, které jsou nyní prováděny. Byl zřízen tým pro monitorování a výměnu všech operačních údajů týkajících se zbraní. Dohoda o spolupráci mezi Srbskem a Eurojustem byla podepsána dne 12. listopadu a v platnost vstoupila v prosinci 2019. Dne 19. listopadu 2019 podepsaly srbské orgány s Komisí dvoustranné ujednání za účelem provádění společného akčního plánu EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu.

Na základě výše uvedené analýzy přijalo Srbsko opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. Značného pokroku bylo dosaženo při provádění opatření k řešení problémů s nelegální migrací. I přes snížení míry navracení pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob, jakož i spolupráce s EU a členskými státy v oblasti migrace a bezpečnosti. Zároveň je třeba vyvinout další úsilí s cílem zajistit zlepšení a udržitelnost výsledků, zejména pokud jde o sladění s vízovou politikou EU.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- sladění s vízovou politikou EU, což je základní podmínka pro průběžné plnění kritéria řízení migrace,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- dále posílit proces ochrany hranic, zejména ostrahu hranic, včetně identifikačních a registračních opatření, při plném dodržování základních práv,
- zajistit včasnou akreditaci a nasazení styčného důstojníka Europolu,
- dosáhnout přesvědčivých výsledků vyšetřování, stíhání a odsouzení v případech organizované trestné činnosti, včetně drog a praní peněz, a to na základě proaktivního vyšetřování (včetně systematického sledování toků peněz a jejich konfiskace, jakož i účinného využívání zvláštního vyšetřovacího opatření ke shromažďování příslušných důkazů).

II.2 Východní partnerství

Gruzie

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu gruzínským státním příslušníkům do rozšířeného schengenského zvýšil o 17 % (z 3 805 na 4 435), zatímco počet gruzínských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 26 % (z 9 400 na 11 845). Počet žádostí o azyl podaných gruzínskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru se zvýšil o 9 %, přičemž v roce 2019 bylo podáno 21 570 žádostí v porovnání s 19 730 žádostmi podanými v roce 2018. Třetí rok v řadě byla Gruzie i nadále hlavní zemí původu žadatelů mezi zeměmi Východního partnerství s bezvízovým stykem. Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 4,1 % (oproti 4,7 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 3 795 žádostí o azyl, což je o 42 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 52 % (oproti 65 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 8 520 gruzínských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a příslušníků třetích zemí v oblasti zpětného přebírání, toto snížení míry navracení by nemělo být přičítáno nedostatečné výkonnosti nebo změnám ve spolupráci.
S podporou EU vyvinula Gruzie systém elektronického řízení případů zpětného přebírání osob, který v současné době používá sedmnáct členských států, které opakovaně vyjádřily s jeho používáním spokojenost, a zejména ocenily rychlost, s jakou Gruzie žádosti vyřizuje. Míra kladných odpovědí na žádosti o zpětné převzetí byla 98 %. Systém je často používán jako příklad osvědčeného postupu a technologie pro jiné třetí země.

Nedůvodné žádosti o azyl podané gruzínskými občany v členských státech EU a zemích přidružených k Schengenu zůstávají problémem, který vyžaduje nepřetržité a významné úsilí ze strany gruzínských orgánů. Žádosti o azyl jsou často zneužívány pro účely vyhledání lékařské péče v EU. Gruzínské orgány i nadále problém řešily a spolupracují s Komisí, agenturami působícími v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí a členskými státy EU na souboru operativních opatření ke snížení nelegální migrace a problémů spojených s trestnou činností. S cílem řešit zneužívání bezvízového režimu zavedla Gruzie změny trestního zákoníku, které předpokládají kriminalizaci napomáhání k neoprávněnému pobytu gruzínských státních příslušníků v zahraničí, jakož i předkládání nepravdivých informací s cílem získat mezinárodní ochranu (např. azyl). Gruzie se zavázala, že zpřísní postup pro změnu příjmení (v návaznosti na omezení zavedená v roce 2018) a v listopadu 2019 přijala změny zákona o postupu pro výkon jiného trestu než trestu odnětí svobody a probace, kterými se zavádějí přísnější předpisy a jasnější kritéria pro rozhodování o tom, zda může odsouzený opustit zemi.

V oblasti správy hranic posílily gruzínské orgány svou spolupráci s agenturou Frontex. Agentura Frontex společně s gruzínskými orgány a členskými státy EU zahájila na jaře roku 2019 společnou činnost s cílem zmírnit příliv nelegálních gruzínských migrantů přilétajících na letiště v EU. V této souvislosti byli odborníci agentury Frontex vysláni na podporu gruzínské pořádkové policie na mezinárodní letiště v Kutaisi, aby gruzínským pořádkovým policistům radili ohledně povolování vstupu odlétajících gruzínských cestujících do rozšířeného schengenského prostoru. Jako paralelní a doplňková činnost byly v roce 2019 a na začátku roku 2020 každý měsíc nasazováni čtyři příslušníci gruzínské pořádkové policie na vybraná letiště členských států EU, aby pomáhali místním pohraničním orgánům jako pozorovatelé v činnostech ve druhé linii. Operace je v současné době kvůli pandemii COVID-19 pozastavena.

V červnu 2020 schválila Komise nové pracovní ujednání mezi agenturou Frontex a Gruzií pro boj proti nelegální migraci a přeshraniční trestné činnosti za účelem výměny informací a osvědčených postupů v oblasti správy hranic včetně navracení, a to i prostřednictvím společné analýzy rizik.

V letech 2019 a 2020 byli odborníci z EU vysláni prostřednictvím nástroje Evropské komise pro technickou pomoc a výměnu informací (TAIEX) s cílem radit gruzínským orgánům ohledně nezbytných zlepšení právního rámce pro provádění hraničních kontrol před odjezdem.

Gruzínská vláda uskutečnila tři kola informačních kampaní s cílem zvýšit povědomí obyvatelstva o pravidlech bezvízového styku s EU. Třetí kolo bylo konkrétně zaměřeno na

potenciální žadatele o azyl, přičemž bylo zdůrazněno, že každý gruzínský státní příslušník odpovídá za dodržování pravidel bezvízového režimu.

V důsledku krize COVID-19 uzavřela Gruzie dne 18. března své hranice a následně dne 21. března vyhlásila nouzový stav. Nouzový stav byl zrušen dne 22. května. Od 21. března až do 30. června byly zrušeny všechny komerční lety. Během tohoto období repatriovalo gruzínské ministerstvo zahraničí prostřednictvím charterových repatriačních letů ze zahraničí (a především z EU) více než 13 000 gruzínských občanů.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Nadále se uvádí, že organizované zločinecké skupiny z Gruzie jsou v rozšířeném schengenském prostoru vysoce aktivní a hrají významnou úlohu v organizované majetkové trestné činnosti. Gruzínské organizované zločinecké skupiny změnily v několika členských státech EU svou činnost z domácích vloupání na organizované krádeže v obchodech. Některé z nich se pro své operace rovněž přesunuly do jiných zemí. To je do jisté míry výsledkem zvýšeného úsilí, které v posledních letech vyvinulo mnoho členských států EU v boji proti organizované trestné činnosti. Od vstupu bezvízového režimu v platnost navíc několik členských států EU oznámilo mezi zatčenými pachateli trestných činů zvýšení počtu gruzínských žadatelů o azyl.

Gruzínští pachatelé kybernetické kriminality byli zapojeni do mezinárodní zločinecké sítě *GozNym*, která byla rozbita v květnu 2019 operací v rámci mezinárodního vymáhání práva za podpory Europolu[14].

Gruzie posílila svou spolupráci s Europolem v prosazování mezinárodního práva a posílila síť gruzínských policejních přidělenců v EU. V rámci nedávno přijatého akčního plánu (2019–2020) národní strategie pro boj proti organizované trestné činnosti (2017–2020) Gruzie dále posílila svou činnost zaměřenou proti organizované trestné činnosti a rovněž pokračovala v posilování svých moderních mechanismů pro analýzu trestné činnosti postupným zaváděním policejní práce založené na zpravodajských informacích.

Gruzie pokračuje v provádění protikorupčních reforem prostřednictvím své protikorupční strategie a akčního plánu na období 2019–2020, které odrážejí priority boje proti korupci v různých odvětvích (soudnictví, soukromý sektor, politická korupce, zadávání veřejných zakázek atd.) a s přihlédnutím k doporučením mezinárodních subjektů. Některé obavy z korupce na vysoké úrovni však přetrvávají.

Na základě výše uvedené analýzy přijala Gruzie opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. I přes snížení míry navracení osob pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání. Ačkoli byla zavedena konkrétní opatření k řešení problémů spojených s nelegální migrací a trestnou činností, jsou potřebná další okamžitá opatření k řešení této problematiky, zejména rostoucího počtu nedůvodných žádostí o azyl.

[14] Zločinecká síť se za pomoci malwaru GozNym pokusila ukrást přibližně 100 milionů USD více než 41 000 obětem, zejména podnikům a jejich finančním institucím.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- posílit operativní spolupráci, aby bylo dosaženo rychlého snížení počtu nedůvodných žádostí o azyl podaných gruzínskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru a tento stav udržet, zejména aby byly řešeny systematičtěji otázky související se zdravotní péčí, která je jedním z faktorů podněcujících k podávání žádostí o azyl v EU,
- posílit kontroly před odjezdem, zejména u nízkonákladových letů na mezinárodních letištích, při plném dodržování základních práv a požadavků na ochranu údajů,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- posílit přeshraniční spolupráci donucovacích orgánů v boji proti gruzínským organizovaným zločineckým skupinám a v rámci tohoto procesu prioritně dokončit reformu policejní práce založené na zpravodajských informacích.

Moldavská republika

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu moldavským státním příslušníkům do rozšířeného schengenského prostoru snížil o 3 % (z 8 170 na 7 940), zatímco počet moldavských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 47 % (z 11 280 na 16 540). Počet žádostí o azyl podaných moldavskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru se zvýšil o 48 %, přičemž v roce 2019 bylo podáno 5 685 žádostí v porovnání s 3 830 žádostmi podanými v roce 2018. Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 0,8 % (oproti 1,4 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 1 345 žádostí o azyl, což je o 7 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení v roce 2019 klesla na 63 % (oproti 86 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 4 720 moldavských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků a příslušníků třetích zemí v oblasti zpětného přebírání, toto snížení míry navracení by nemělo být přičítáno nedostatečné výkonnosti nebo změnám ve spolupráci. Moldavsko zavedlo informační kampaně týkající se bezvízového styku a řadu opatření zaměřených zejména na začlenění zranitelných skupin obyvatelstva.

V důsledku krize COVID-19 vyhlásilo Moldavsko dne 17. března nouzový stav a uzavřelo své hranice. Cestovní omezení byla prodloužena do 15. července 2020. Na začátku pandemie bylo z EU repatriováno 200 000–250 000 moldavských občanů. Tyto návraty mohou představovat zvýšené náklady pro sociální systém společně s poklesem příjmů z převodů finančních prostředků. Statistiky Moldavské národní banky ukazují, že v březnu 2020 klesl převod finančních prostředků v porovnání s rokem 2019 o 12 %.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Během období, za které se podává zpráva, moldavské organizované zločinecké skupiny i nadále představovaly významnou hrozbu trestné činnosti. Jejich zapojení do podvodů v oblasti spotřebních daní (zejména tabáku) se v roce 2019 zvýšilo a organizované zločinecké skupiny jsou i nadále zapojeny do korupce v oblasti sportu. Moldavsko je důležitou zemí původu padělaných alkoholických nápojů pašovaných do EU a hlavním zdrojem pašovaných

a padělaných cigaret, jakož i kvalifikovaných odborníků na tabák, kteří pracují v nezákonných továrnách na výrobu cigaret v EU. Moldavsko je tranzitní zemí pro nelegální drogy, zejména heroin, pašované do EU. Uvádí se, že moldavské organizované zločinecké skupiny jsou významně zapojeny do finančně motivovaného šíření malwaru a ransomwaru a pachatelé kybernetické kriminality hráli klíčové role v mezinárodní zločinecké síti využívající malware *GozNym* rozbité v květnu 2019[15].

Moldavsko vyvinulo úsilí v oblasti boje proti korupci, například zvýšilo roční rozpočet protikorupčních institucí, včetně Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti, Úřadu pro vymáhání majetku z trestné činnosti a Jednotky pro finanční vyšetřování. V červnu až srpnu 2019 vláda, v jejímž čele stál bývalý premiér Maia Sandu, schválila program činnosti „Partnerství pro depolitizaci státu“ a akční plán na období 2019–2020, který poskytl rámec pro vyšetřování korupce, a zaměřila činnost protikorupčního státního zastupitelství na případy na vysoké úrovni. Zákon o státním zastupitelství byl pozměněn s cílem připravit nové výběrové řízení na místo nejvyššího státního zástupce. Pochybnosti týkající se procesu přijetí nejvyššího státního zástupce vedly dne 12. listopadu 2019 k hlasování o vyslovení nedůvěry moldavské vládě. Nová vláda, která složila přísahu dne 14. listopadu 2019, předložila program do podzimu 2020 a dne 11. prosince 2019 schválila akční plán na období 2020–2023 zahrnující boj proti korupci, reformu soudnictví a vyšetřování bankovních podvodů. Dne 28. května 2020 se Moldavsko oficiálně připojilo k istanbulskému protikorupčnímu plánu v rámci sítě OECD pro boj proti korupci. Dne 21. května 2020 Moldavsko rovněž přijalo zákon o sankcích v oblasti boje proti praní peněz.

V rámci iniciativy zaměřené na reformu soudnictví navrhla vláda v prosinci 2019 změny zákona o Vrchní radě soudců a státních zástupců[16], který byl přijat a vyhlášen. Čekalo se na naléhavé stanovisko Benátské komise k návrhu zákona, v němž bylo vyjádřeno politování ohledně změn, které byly vnímány jako uspěchané[17]. V rámci těchto změn byli v březnu 2020 do Vrchní rady soudců a státních zástupců jmenováni čtyři laičtí členové. Benátské komisi byly předloženy návrhy ústavních změn reformy soudnictví, a zejména Vrchní rady soudců a státních zástupců. Ačkoli několik návrhů bylo považováno za pozitivní, Benátská komise kritizovala jmenování z března 2020 a vyzvala vládu, aby se touto otázkou zabývala v procesu ústavní reformy[18]. Radě Evropy byly ke konzultaci předloženy návrh strategie reformy soudnictví a návrh akčního plánu na období 2020–2023.

Dne 19. července 2019 Moldavsko dočasně na čtyři měsíce pozastavilo program „Občanství za investice“, který byl v prosinci 2019 prodloužen o další dva měsíce. Od zahájení programu až do vyhlášení moratoria získalo moldavské občanství osm osob a 34 nevyřízených žádostí (podaných před zavedením prvního moratoria) se stále zpracovávalo. Dne 26. února 2020 přijala vláda nový zákon, který zavedl nové moratorium do 1. září 2020. O zákonu se hlasovalo dne 28. února 2020 ve dvou čteních a nové moratorium vstoupilo v platnost dne 20. března 2020. Dne 18. června 2020 přijal parlament zákon, kterým se od 1. září 2020 (konec stávajícího moratoria) ruší program „Občanství za investice“. Do zrušení programu budou nadále zpracovávány pouze stávající žádosti. Komise pozorně sleduje, zda pro žádosti, které byly obdrženy před vstupem moratoria v platnost a které budou i nadále zpracovávány

[15] Zločinecká síť využívala malware GozNym s cílem ukrást údaje více než 41 000 obětem, zejména podnikům a jejich finančním institucím. K šifrování malwaru tak, aby jej antivirový software neodhalil, byly použity tzv. „šifrovače“ (včetně jednoho v Balti v Moldavsku).

[16] Zákon č. 193 ze dne 20. prosince 2019, kterým se mění zákon o Vrchní radě soudců a státních zástupců.

[17] Stanovisko Benátské komise CDL-PI(2020)001.

[18] Stanovisko Benátské komise CDL-AD(2020)001.

až do zrušení programu dne 1. září 2020, jsou zavedeny důkladné bezpečnostní kontroly a ověřování spolehlivosti.

Pokud jde o krizi COVID-19, dne 17. března 2020 vyhlásil parlament na 60 dní nouzový stav a změnil zákon o nouzovém stavu, aby parlamentu umožnil hlasovat o základních zákonech a rovněž aby poskytl určitou flexibilitu vládním orgánům, které řídí nouzovou situaci, tj. Komisi pro nouzové situace, kterou koordinuje předseda vlády, Ministerstvu vnitra a Inspektorátu pro nouzové situace. Nouzový stav byl ve stejný den vyhlášen v Podněsterské oblasti, původně pouze na 30 dní, ale poté byl prodloužen do 15. května. Dne 1. dubna převzala vláda odpovědnost za socioekonomický balíček pro řešení důsledků COVID-19, který byl dne 9. dubna Ústavním soudem pozastaven a dne 13. dubna byl prohlášen za protiústavní. Dne 10. dubna přijala Komise pro výjimečné situace většinu opatření obsažených v balíčku. Dne 23. dubna přijal parlament odpovídající opravu rozpočtu a související zákony byly vyhlášeny prezidentem a vstoupily v platnost dne 25. dubna.

Na základě výše uvedené analýzy přijalo Moldavsko opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. Ačkoli bývalá moldavská vláda, v jejímž čele stál tehdejší premiér Maia Sandu, zahájila důležité kroky s ohledem na kritéria boje proti korupci, je třeba, aby nová vláda toto úsilí plně realizovala a udržela. I přes snížení míry navracení osob pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání. Pokud jde o nelegální migraci, Moldavsko musí zvýšit úsilí a přijmout opatření s cílem řešit nárůst nedůvodných žádostí o azyl.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- posílit operativní spolupráci za účelem rychlého snížení počtu nedůvodných žádostí o azyl podaných státními příslušníky Moldavska v rozšířeném schengenském prostoru,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- pokračovat v účinných konzultacích s cílem přijmout strategickou koncepci a akční plán reformy soudnictví na základě komplexní diagnostiky, která zajistí širokou shodu ze strany zúčastněných stran, a to za přísného dodržování ústavy a evropských norem,
- zajistit pokrok, pokud jde o přijetí ústavních změn týkajících se soudnictví v souladu s doporučeními Benátské komise,
- výrazně snížit počet nevyřízených elektronických prohlášení Národního úřadu pro otázky prověřování bezúhonnosti a zajistit účinné provádění strategie vymáhání majetku a systému majetkových přiznání, pokud jde o všechny činitele na vysoké úrovni,
- posílit úsilí za účelem provedení a dokončení nestranného a komplexního vyšetřování a stíhání bankovních podvodů z roku 2014, s cílem soudně stíhat všechny odpovědné osoby bez dalšího odkladu a získat zpět zpronevěřené finanční prostředky.

Ukrajina

Nelegální migrace, žádosti o azyl, zpětné přebírání osob

Mezi roky 2018 a 2019 se počet případů odepření vstupu ukrajinským státním příslušníkům do rozšířeného schengenského prostoru zvýšil o 25 % (z 53 185 na 66 390) a rovněž počet ukrajinských státních příslušníků, u nichž byl zjištěn neoprávněný pobyt, se zvýšil o 11 % (z 37 410 na 41 705).
Počet žádostí o azyl podaných ukrajinskými státními příslušníky v rozšířeném schengenském prostoru klesl o 5 %, přičemž v roce 2019 bylo podáno 9 505 žádostí v porovnání s 10 035 žádostmi podanými v roce 2018. Míra uznaných žádostí o azyl klesla v roce 2019 na 10,2 % (oproti 17,3 % v roce 2018). V prvním čtvrtletí roku 2020 bylo hlášeno 1 570 žádostí o azyl, což je o 41 % méně než ve stejném období roku 2019.

Pokud jde o spolupráci při zpětném přebírání osob, došlo k poklesu míry navracení. Míra navracení se v roce 2019 snížila na 73 % (oproti 85 % v roce 2018), přičemž skutečně navráceno bylo 27 200 ukrajinských státních příslušníků. Avšak jelikož členské státy EU informují o dobré spolupráci vlastních státních příslušníků i příslušníků třetích zemí v oblasti zpětného přebírání, toto snížení míry navracení by nemělo být přičítáno nedostatečné výkonnosti nebo změnám ve spolupráci. Probíhající projekt financovaný z prostředků EU zajistí elektronický systém řízení případů zpětného přebírání, jehož cílem je dále zvýšit účinnost operativní spolupráce.

Ukrajina pokračovala v organizování informačních kampaní, které informují ukrajinské státní příslušníky o jejich právech a povinnostech v souvislosti s osvobozením od vízové povinnosti při cestování do EU.

Ukrajina zintenzivňuje své úsilí v oblasti správy hranic. V lednu 2019 zřídil kabinet ministrů meziagenturní pracovní skupinu, jejímž hlavním cílem je koordinace operačních politik souvisejících se správou hranic. S odbornou podporou EU byla vypracována a v červenci 2019 přijata nová komplexní strategie pro integrovanou správu hranic na období 2020–2025. V listopadu 2019 byl přijat doprovodný akční plán. Probíhají diskuse ohledně potřeby kriminalizovat pašování veškerého zboží (a nikoli pouze zboží podléhajícího spotřební dani) jako nezbytný prvek správy hranic, aniž by ukrajinská strana doposud přijala jasný závazek.

V důsledku krize COVID-19 zavedla Ukrajina od 17. března 2020 řadu opatření, včetně všeobecného zákazu vstupu zahraničních občanů, s výjimkami, a pozastavení všech pravidelných komerčních mezinárodních letů a vlakové a autobusové dopravy na Ukrajinu a z Ukrajiny. Od 25. března 2020 byla v celé zemi zavedena opatření v rámci „nouzové situace“, která zahrnovala posílená opatření v oblasti veřejného pořádku, povinné lékařské vyšetření osob s příznaky COVID-19 a posílenou hospitalizaci nebo karanténu těchto osob, jakož i posílenou komunikaci s občany a sanitární opatření včetně dezinfikování veřejných zařízení. Tato opatření byla prodloužena do 31. července 2020 s tím, že omezení lze v jednotlivých regionech uvolňovat v závislosti na vývoji epidemiologické situace.

Během tohoto období Ukrajina repatriovala několik tisíc občanů, zejména prostřednictvím stovek letů nepravidelně organizovaných za tímto účelem. Vláda nařídila obnovení služeb hraničních přechodů na ukrajinských mezinárodních letištích od 15. června 2020. Od uvedeného data byly postupně obnoveny služby komerčních letů, rovněž na základě

epidemiologické situace, dvoustranných dohod s třetími zeměmi a přetrvávajících opatření platných ve třetích zemích, včetně členských států EU.

Veřejný pořádek a bezpečnost

Ukrajinské organizované zločinecké skupiny jsou stále více zapojeny do obchodu s drogami, organizované majetkové trestné činnosti, zejména trestné činnosti týkající se motorových vozidel, jakož i do systémů investičních podvodů a korupce v oblasti sportu. Často spolupracují s organizovanými zločineckými skupinami z jiných zemí. Ukrajinští pachatelé kybernetické kriminality jsou i nadále zapojeni do různých druhů kyberkriminality, včetně útoků na občany EU a cíle v EU. Konflikt na Ukrajině a skutečný nedostatek kontrol na úsecích východní hranice Ukrajiny navíc i nadále představují riziko zneužití palných zbraní a dalšího zboží nelegálně prodávaného / pašovaného z tohoto regionu do EU. Kromě toho patří Ukrajinci v posledních letech mezi nejčastěji hlášené oběti obchodování s lidmi ze zemí mimo EU.

Ukrajina zintenzivnila úsilí v oblasti mezinárodní spolupráce, mimo jiné i s Europolem. Ukrajinské donucovací orgány jsou zapojeny do společných operací v rámci politického cyklu EU / platformy EMPACT. Ukrajina vyvíjí mezinárodní spolupráci v oblasti prosazování práva v boji proti organizované trestné činnosti. EU aktivně podporuje ukrajinské donucovací orgány při posilování jejich kapacit prostřednictvím stěžejního projektu podpory PRAVO Police[19] a poradní mise EU. Ačkoli Ukrajina stále postrádá zastřešující strategii pro reorganizaci oblasti prosazování práva, pokračuje v reformě státní policie. Nedávno vytvořená Bezpečnost pro boj proti organizované trestné činnosti (SOCTA) pod vedením Ukrajiny, vycházející z metodiky Europolu, je významným krokem v boji proti organizované trestné činnosti a při zlepšování vnitřní spolupráce mezi donucovacími orgány, avšak stále čeká na schválení.

V oblasti boje proti korupci Ukrajina nadále stavěla na dřívějším pokroku při vytváření účinného institucionálního rámce, včetně nového protikorupčního vrchního soudu, který začal fungovat dne 5. září 2019. Protikorupční vrchní soud dosud nemá stálé prostory, což je zásadní pro zajištění nezávislosti a udržitelnosti jeho práce. Důležitými kroky bylo zrušení povinnosti protikorupčních aktivistů a zahraničních členů dozorčích rad ve státem vlastněných podnicích předkládat elektronická prohlášení, jakož i skutečnost, že se nezákonné obohacování znovu stalo trestným činem a byla zavedena ustanovení týkající se konfiskace, která není založena na odsouzení. Bylo dosaženo pokroku na cestě k účinnému a automatizovanému ověřování elektronických majetkových přiznání, zejména zajištěním toho, aby měl Státní úřad pro prevenci korupce úplný a automatizovaný přístup ke všem příslušným rejstříkům a databázím.

V říjnu 2019 byl přijat zákon, který předpokládá plnou restrukturalizaci tohoto úřadu, zejména změnu jeho řídící struktury od kolektivního orgánu až po jednotlivé ředitele. Po transparentním výběrovém řízení za účasti mezinárodních odborníků byl v lednu 2020 jmenován nový šéf tohoto úřadu.

[19] Program v hodnotě 36 milionů EUR navržený na podporu vytvoření účinného systému vymáhání práva, který bude respektovat lidská práva, na podporu ukrajinského lidu, poskytnutím nezbytné podpory pro ukrajinskou státní policii a jiné ukrajinské orgány pověřené vymáháním práva (prosinec 2017 až červen 2021).

Na základě trvalého mezinárodního tlaku v posledních několika letech byla v říjnu 2019 Státnímu protikorupčnímu úřadu (NABU) nakonec udělena pravomoc pro nezávislé odposlechy.

Obavy týkající se nezávislosti specializovaného protikorupčního státního zastupitelství (SAPO), které byly v roce 2018 vyvolány obviněním ředitele tohoto specializovaného státního zastupitelství ze závažného pochybení, nebyly řešeny. Navzdory napětí způsobenému těmito obviněními NABU a SAPO v roce 2019 nadále aktivně spolupracovaly a během posledních šesti měsíců roku 2019 bylo odhaleno více případů korupce než za celý rok 2018. Pokusy o odvolání šéfa NABU znovu nabyly na dynamice počátkem února 2020, kdy parlamentní petice za jeho odvolání získala více než 200 podpisů, ačkoli nebyl splněn žádný z důvodů pro odvolání podle právních předpisů. Po kontroverzním a silně zpolitizovaném jmenování auditorů pro externí audit úřadu NABU v roce 2018 byla tato jmenování novým vedením zrušena bez nových jmenování. Negativní závěr auditu je důvodem pro odvolání šéfa úřadu NABU.

V červnu 2020 zahájil úřad nejvyššího státního zástupce výběrové řízení na nového šéfa SAPO jmenováním čtyř členů do výběrové komise. Dalších sedm členů má být jmenováno parlamentem. Očekává se, že nový ředitel SAPO se ujme práce na podzim 2020.

V prosinci 2019 byl přijat zákon o obnovení Státního úřadu pro vyšetřování, který je odpovědný za vyšetřování pochybení úředních osob (včetně trestných činů korupce mimo mandát úřadu NABU), a byl jmenován jeho dočasně úřadující ředitel. Výběrové řízení na stálého šéfa tohoto úřadu je opožděno z důvodu politické neshody ohledně složení výběrové komise.

Na základě výše uvedené analýzy přijala Ukrajina opatření uvedená ve druhé zprávě a kritéria pro uvolnění vízového režimu jsou nadále plněna. I přes snížení míry navracení pokračovala a měla by být zachována dobrá spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob, jakož i spolupráce s EU a členskými státy při opatřeních k řešení migračních problémů a zmírnění bezpečnostních rizik. Ukrajina pokračovala v úsilí v oblasti právního státu. Je však zapotřebí většího úsilí, aby se zajistila udržitelnost výsledků, zejména pokud jde o boj proti korupci a organizované trestné činnosti, jakož i další zlepšení systému integrované správy hranic (včetně kriminalizace pašování veškerého zboží). Stejně potřebná jsou i okamžitá opatření k řešení problematiky nelegální migrace.

Je nutné se dále zabývat těmito oblastmi:

- posílit operativní spolupráci s členskými státy za účelem snížení nelegální migrace ukrajinských státních příslušníků do rozšířeného schengenského prostoru,
- pokračovat v organizování informačních kampaní o právech a povinnostech při bezvízovém styku,
- zajistit nezávislost, účinnost a udržitelnost protikorupčního institucionálního rámce a zabránit politizaci práce všech donucovacích orgánů. Zejména řešit přetrvávající obavy ohledně nezávislosti a integrity SAPO, mimo jiné zajištěním důvěryhodného výběrového řízení na příštího šéfa SAPO. Zajistit, aby jmenování a odvolávání vedení všech donucovacích orgánů probíhalo v přísném souladu se zákonem, zajistit, aby obnovený Státní úřad pro prevenci korupce důvěryhodně plnil svůj mandát, a to i tím, že bude i nadále fungovat plně funkční a účinný systém ověřování majetkových přiznání,

- posílit kapacity státní policie a zlepšit spolupráci a vymezení mezi donucovacími orgány s cílem lépe řešit organizovanou trestnou činnost.

III. Závěry

Komise se domnívá, že na základě analýzy představené v této zprávě a doprovodném pracovním dokumentu útvarů Komise jsou požadavky na uvolnění vízového režimu pro posuzované země i nadále plněny. Tato zpráva uvádí další opatření, která je třeba v určitých oblastech přijmout (v některých případech okamžitě) s cílem zajistit průběžné plnění kritérií.

V rámci širší reakce na COVID-19 přesměrovává Komise pomoc z nástroje předvstupní pomoci pro země západního Balkánu a evropského nástroje sousedství pro partnery z Východního partnerství na bezprostřední potřeby a na řešení sociálně-ekonomických důsledků. Od vypuknutí pandemie zavedli partneři ze zemí západního Balkánu a Východního partnerství širokou škálu opatření a repatriovali své státní příslušníky, a to i z rozšířeného schengenského prostoru.

Obavy i nadále vzbuzuje počet nedůvodných žádostí o azyl v případě **Albánie** a **Gruzie**. Některé členské státy uvádějí, že žádosti o azyl se podávají ve snaze vyhledat lékařskou péči v EU (zejména u Gruzínců). Došlo k nárůstu nelegální migrace z **Gruzie, Ukrajiny, Srbska** a **Bosny a Hercegoviny**. Nelegální migrace **albánských státních příslušníků** je i nadále vysoká. Země západního Balkánu a Východního partnerství přijaly opatření k řešení těchto problémů, je však třeba vyvinout větší úsilí s cílem zajistit zlepšení a udržitelnost výsledků.

Nedostatečná přijímací kapacita v některých zemích západního Balkánu (zejména v Bosně a Hercegovině) vyvolává obavy ohledně schopnosti plně řešit problémy s nelegální migrací. I přes snížení míry navracení pokračuje hladce spolupráce při zpětném přebírání a navracení se všemi zeměmi západního Balkánu a Východního partnerství. Měla by však být zachována stabilní míra navracení a zpětného přebírání vlastních státních příslušníků, zatímco zpětné přebírání státních příslušníků třetích zemí by se mělo zlepšit zejména v případě zemí západního Balkánu.

Velký význam má **rychlá finalizace a provedení zbývajících dohod o postavení agentury Frontex**, neboť to přispěje k důraznějšímu řízení nelegální migrace, ačkoli primární odpovědnost za správu svých příslušných hranic leží na zemích západního Balkánu.

Aby se zajistilo prostředí dobře řízené migrace a bezpečnosti, což je základní podmínka pro průběžné plnění kritérií, Komise všechny země s bezvízovým stykem vyzývá k **zajištění souladu s vízovou politikou EU**.

Země západního Balkánu a Východního partnerství nadále přijímaly opatření **k předcházení organizované trestné činnosti a boji proti ní.** Je však třeba v úsilí nepolevovat a dále je posílit. Organizované zločinecké skupiny z těchto zemí se i nadále zabývají obchodováním s nedovolenými palnými zbraněmi a různými nelegálními komoditami (zejména drogami a tabákem), majetkovou trestnou činností, trestnou činností související s motorovými vozidly, legalizací výnosů z trestné činnosti, obchodováním s lidmi[20], převaděčstvím migrantů a kyberkriminalitou.

[20] Obchodování s lidmi je i nadále vysoce výnosnou formou závažné a organizované trestné činnosti, která je motivována vysokými zisky a poptávkou podporující všechny formy vykořisťování. Obchodování s lidmi nevyžaduje překročení hranic a značný počet osob se stává obětí obchodování s lidmi v rámci státních hranic, a to i v EU. Bylo vyvinuto úsilí v oblasti boje proti obchodování s lidmi. Je nadále klíčové zajistit,

Korupce na vysoké úrovni zůstává problémem ve všech zemích, na něž se vztahuje tato zpráva. Jako v předchozích letech zpráva uvádí, že **Moldavsko** musí neprodleně přijmout okamžitá opatření, aby zajistilo splnění kritéria boje proti korupci. I když bývalá vláda, v jejímž čele stál premiér Maia Sandu, učinila některé důležité kroky, je třeba, aby toto úsilí realizovala a udržela i nová moldavská vláda. Na **Ukrajině** probíhá reformní proces, zejména v oblasti boje proti korupci, a očekává se další pokrok.

Dne 5. října 2018 byl schválen **společný akční plán EU a zemí západního Balkánu pro boj proti terorismu**. O rok později byla vyjednána a podepsána dvoustranná ujednání se všemi partnery ze západního Balkánu. Tato dvoustranná ujednání jsou důležitým milníkem při řešení klíčových prioritních oblastí bezpečnosti, včetně předcházení všem formám radikalizace a násilného extremismu, a výzev, které představuje vracení cizích teroristických bojovníků a jejich rodin. Tato ujednání by měla být nyní aktivně prováděna.

Provádění kritérií pro uvolnění vízového režimu je průběžným a probíhajícím procesem. Bude tedy pokračovat důkladné sledování, a to i prostřednictvím schůzí vyšších úředníků, pravidelných zasedání Podvýboru pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost a dialogů mezi EU a zeměmi s bezvízovým stykem – a v případě zemí západního Balkánu prostřednictvím pravidelných zpráv o rozšíření, včetně případných jednání o přistoupení k EU.

aby všechny oběti, včetně těch, které byly předmětem obchodování s lidmi v rámci vnitrostátních hranic, měly přístup k odpovídající pomoci a podpoře, přičemž je třeba vzít v úvahu, že celosvětově většinu obětí tvoří ženy a dívky a že se jedná zejména o oběti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Základem všech opatření proti obchodování s lidmi musí zůstat prevence, která se zaměří na boj proti kultuře beztrestnosti všech pachatelů, která tuto trestnou činnost podporuje.